

Utviklingen i mottakere av arbeidsavklaringspenger og personer med nedsatt arbeidsevne per 31. mars 2021

Notatet er skrevet av Eirik Grønlien eirik.gronlien@nav.no, 15.04.2021.

Sammendrag

Antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger i løpet av mars 2021 var på 130 413. Det innebærer at 3,8 prosent av befolkningen i alderen 18-66 år mottok arbeidsavklaringspenger på dette tidspunktet, en økning på 0,2 prosentpoeng fra årsskiftet. Sammenliknet med året før er antall mottakere økt med 12 351 personer, en økning på 10,5 prosent. Antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger er økt med 5 883 personer i løpet av første kvartal 2021, tilsvarende 4,7 prosent.

Ved utgangen av mars 2021 var det 194 094 personer i alderen 18-66 år registrert med nedsatt arbeidsevne. Dette er 10 787 flere enn på samme tid i fjor, en økning på 5,9 prosent. Antall personer registrert med nedsatt arbeidsevne er økt med rundt 4 042 personer, eller 2,1 prosent, så langt i 2021. Andel personer med nedsatt arbeidsevne som mottok arbeidsavklaringspenger er ved utgangen av mars på 64,9 prosent. En økning på 2,9 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2020. Andelen personer med nedsatt arbeidsevne som mottok uføretrygd lå på 10,7 prosent, en reduksjon på 0,3 prosentpoeng fra 2020.

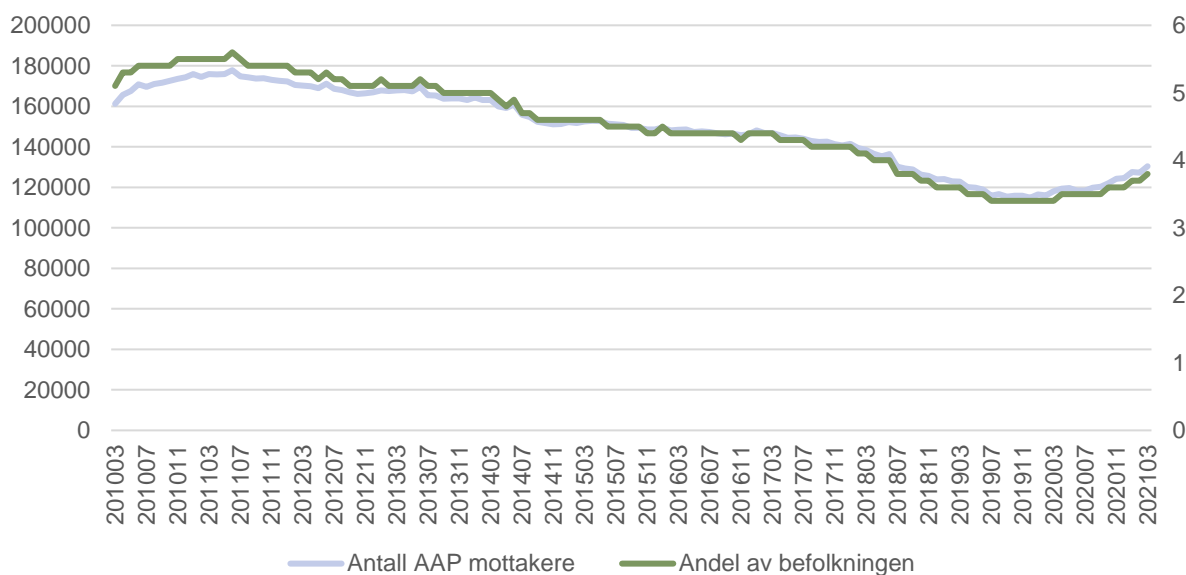
Koronapandemien har ført til en kraftig økning i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Dette skyldes først og fremst at regelverksendringene innført som en følge av pandemien har ført til redusert avgang ettersom mottakere av ytelsen har fått forlenget stønadperioden med inntil 6 måneder. Totalt var det 49 941 avganger fra AAP i løpet av 2020, en reduksjon på 14 684 fra året før. Dette tilsvarer en nedgang på 22,7 prosent. Nedgangen skyldes først og fremst forlengelsene av AAP ytelsen, men den relative nedgangen må ses i sammenheng med at avgangen i 2019 var høy grunnet regelverksendringene i 2018. Tilgangen i 2020 lå rundt 3 100 over tilgangen i 2019, en økning på rundt 5,4 prosent. Vi ser også at tilgangen i første kvartal 2021 er den høyeste tilgangen i et enkelt kvartal siden innføringen av ordningen i 2010. Totalt var det 18 323 personer som hadde tilgang i første kvartal, en økning på 500 fra tilsvarende periode i 2020. Dette innebærer at pandemien har ført til en økning i beholdningen av AAP-mottakere både ved at langt flere starter et AAP-løp, samt at færre slutter på ytelsen.

Økning i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger

Antallet personer som mottok arbeidsavklaringspenger har økt kraftig i løpet av første kvartal. Antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger ved utgangen av mars 2021 var på 130 413. Dette var en økning på 5 883 fra fjerde kvartal 2020, og 12 351 fra mars 2020. Etter nedstengningen den 12. mars 2020 økte arbeidsledigheten betydelig og til tross for en reduksjon fra den enestående situasjonen i mars og april har ledigheten holdt seg stabilt høyt de siste 6 måneder. Forlengelsene på 6 måneder for nær sagt alle AAP mottakere som ble innført i 2020 har ført til en kraftig reduksjon i avgangen blant personer med lang varighet og bidratt til at beholdningen har holdt seg på et høyt nivå. Samtidig har utfordringer på arbeidsmarkedet også gjenspeilet seg i økt tilgang til ytelsen. Dette er et mønster vi har observert tidligere, ved liknende nedgangskonjunkturer. Kann m.fl (2016) har blant annet anslått at en økning i ledighet på 1 prosentpoeng kan medføre en økning i tilgang til AAP på rundt 6 prosent. Samtidig vil økt ledighet kunne føre til en økning i sykefravær som på sikt kan medføre økt tilgang på AAP. Det er forventet at antallet registrerte ledige vil falle etter hvert som samfunnet gjenåpnes og at dette vil føre til redusert arbeidsledighet spesielt i andre halvdel av 2021. Gjennomsnittlig vil arbeidsledigheten ligge på 3,7 prosent i 2021 og andelen forventes å være høy også i 2022 (Vidal-Gil og Gjerde, 2020). Under forutsetning av at ledigheten fortsetter å være høy vil dette påvirke overgangen til arbeid for AAP mottakere. Samtidig er det spesielt i starten av perioder med nedstenging og økning i ledighet vi har sett økt tilstrømning til AAP, for eksempel så vi at tilgangen i mars og november 2020 lå rundt 3 000 over året før. Det kan antyde at vedvarende høy ledighet ikke vil ha like stor innvirkning på overgang til AAP over tid, og at tilgangen ikke påvirkes i like stor grad så lenge det ikke kommer ytterligere perioder med nedstengning og påfølgende ytterligere økt arbeidsledighet.

Fremover forventes det at den isolerte effekten arbeidsledigheten har på tilgang kan avta noe. Avgangen vil samtidig kunne øke i det de med lengst varighet igjen når slutten av ny stønadperiode etter forlengelsene i 2020. Spesielt vil dette kunne påvirke avgangen i andre halvdel av 2021. Mange av disse vil allikevel fortsatt ha mulighet til å motta AAP i en kortere periode enten fordi de er avklart til arbeid eller er under vurdering for uføretrygd. Det forventes at effekten fra økt avgang og lavere tilgang vil kunne føre til noe færre mottakere fra andre halvdel av 2021.

Figur 1: Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger (venstre akse) og andel av befolkningen (høyre akse), i alderen 18-66 år. Antall. Alder. Mars 2010 - mars 2021

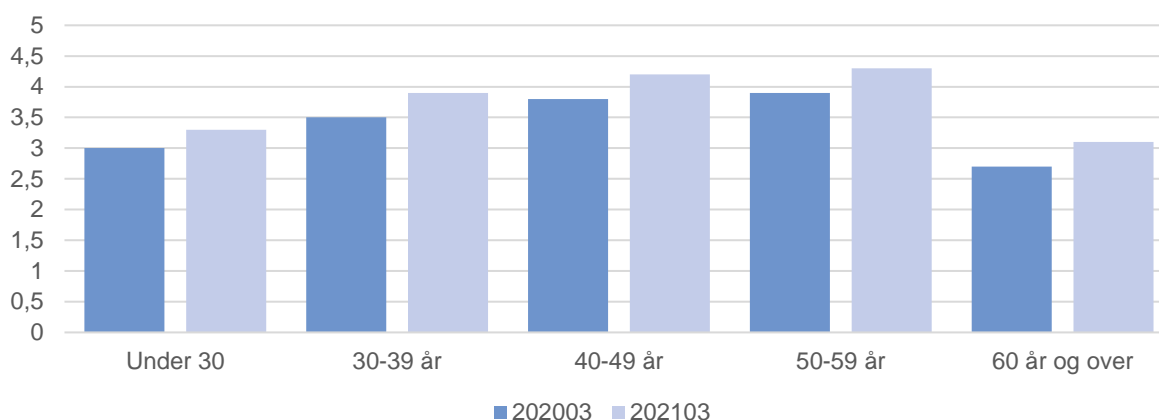
Kilde: NAV

Økning for alle aldersgrupper

Antall mottakere fortsetter å stige for alle aldersgrupper. Sammenliknet med fjerde kvartal 2020 er det størst økning blant dem i aldersgruppen 50 til 59. Her steg antall mottakere med noe under 1 600 personer, tilsvarende 5,3 prosent. Den største relative økningen er det blant de eldste mottakerne, over 60 år. Her økte antallet med rundt 900 personer, dette tilsvarer en økning på over 7 prosent fra desember. For de øvrige aldersgruppene øker antallet med mellom 1 100 og 1 200 personer.

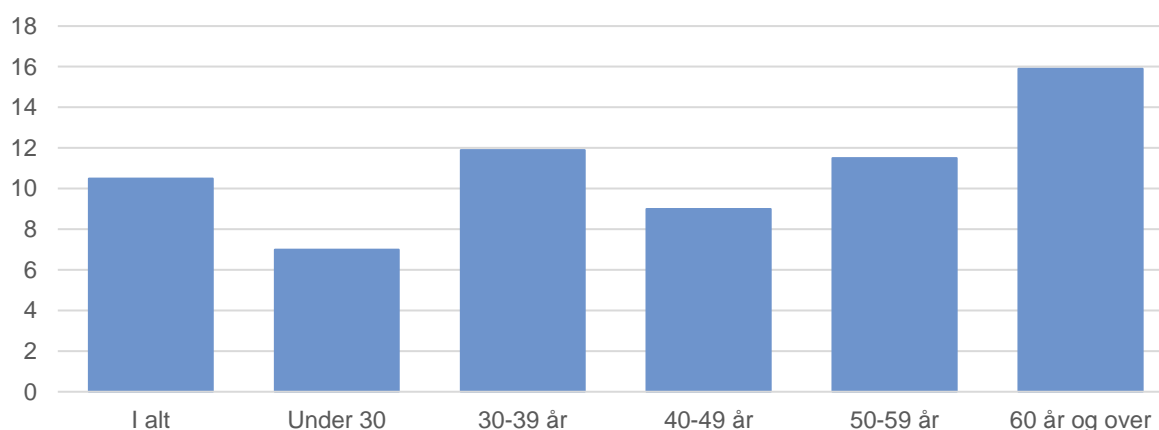
Sammenlikner vi med tilsvarende periode i 2020 ser vi også at antallet stiger for alle aldersgrupper. Størst økning er det for dem i gruppen 50 til 59 år hvor antallet stiger med nær 3 200 personer de siste 12 månedene. Dette tilsvarer en økning på rundt 11,5 prosent og resulterer i at denne aldersgruppen har overtatt som den største gruppen AAP mottakere. Størst relativ endring er det også her blant dem mellom 60 og 66 år med en økning på rundt 1 800 personer, tilsvarende 15,9 prosent. Det er også en stor økning for dem i aldersgruppen 30 til 39 år hvor antallet stiger med 3 100, tilsvarende 11,9 prosent. For dem i aldersgruppen under 30 og mellom 40 og 49 år stiger antallet med henholdsvis 1 800 og 2 500 personer, eller 7 og 9 prosent.

Figur 2: Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Prosent. Mars 2020 og Mars 2021

Kilde: NAV

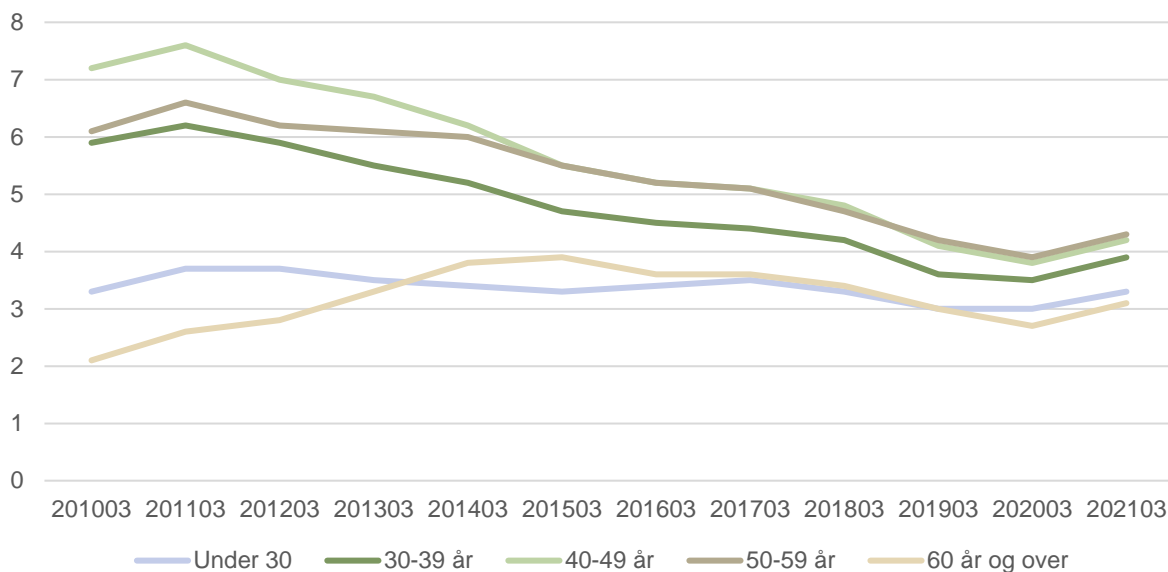
Figur 3. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Endring fra mars 2020 til mars 2021

Kilde: NAV

Målt som andel av befolkning ser vi at det ved utgangen av mars var flest mottakere i aldersgruppen 50 til 59 år. Andelen synker jevnt for de yngre aldersgruppene, men det er allikevel blant de eldste hvor andelen er lavest (se figur 2). Dette skyldes sannsynligvis at enkelte eldre velger varig ytelse i form av alderspensjon fremfor å motta AAP. Andelen under 30 år som mottar arbeidsavklaringspenger har holdt seg stabilt over tid, selv om vi også her så en svak nedgang frem mot 2020. Ettersom yngre personer i gjennomsnitt vil ha noe kortere tid på ytelsen vil det kunne tilsi at de i noe mindre grad er påvirket av regelverksendringene i 2018 som spesielt påvirket mottakere med lang varighet.

Figur 4. Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Prosent. Mars 2011 – mars 2021

Kilde: NAV

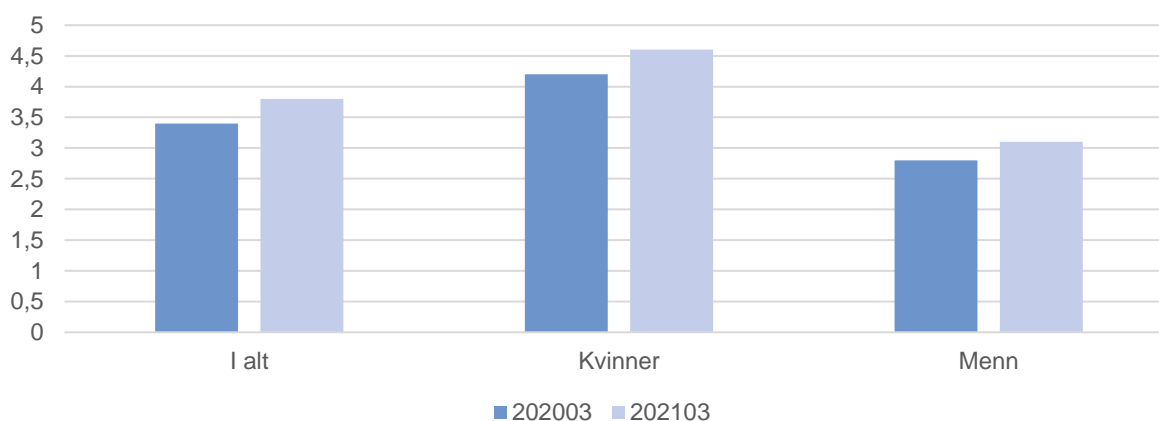
Stor økning for begge kjønn

Ved utgangen av mars 2021 var det 54 000 menn som mottok AAP, mens antallet kvinner var 76 400. Antall menn som mottar AAP er økt med rundt 2 600 i løpet av første kvartal, mens tilsvarende økning for kvinner er på 3 300. Dette tilsvarer en økning på 5,2 prosent for menn og 4,5 prosent for kvinner. Sammenliknet med tilsvarende periode i 2020 er antall menn som mottar AAP økt med rundt 5 800 personer (11,9%), mens antall kvinner er økt med rundt 6 600 (9,4%). Målt mot fjoråret er økningen altså større for menn hvis vi ser på den relative økningen, men i absolutte tall er økningen større for kvinner. Det var ved utgangen av mars rundt 22 400 flere kvinner enn menn som mottar AAP, og disse utgjør i underkant av 58,6 prosent av det totale antall mottakere. Fordelingen mellom kjønnene har holdt seg relativt stabilt over tid, men andelen kvinner er redusert med rundt 0,5 prosentpoeng fra fjoråret.

Ved utgangen av mars var 4,6 prosent av kvinner og 3,1 prosent av menn i alderen 18-66 år mottakere av arbeidsavklaringspenger (figur 5). Andelen har økt med 0,4 prosentpoeng for kvinnene og 0,3 prosent for menn i løpet av de siste 12 månedene. Det er en økning for begge kjønn på tvers av aldersgrupper, men vi ser at særlig blant dem aldersgruppen 40 til 49 er det en markant økning blant menn som vi ikke gjenfinder i like stor grad hos kvinner. For denne aldersgruppen ligger økningen blant menn 5,5 prosentpoeng over hva den gjør for kvinner.

Minst forskjell er det for dem under 30 år hvor økningen for menn ligger 0,1 prosentpoeng over hva den gjør for kvinner. Kjønnfordelingen totalt gjenspeiler situasjonen også for sykefravær og uføretrygd (Kalstø og Kann 2018), men forskjellene er større for disse trygdeordningene.

Figur 5. Andel av befolkningen med arbeidsavklaringspenger. Andel. Kjønn. Mars 2020 og mars 2021.

Kilde: NAV

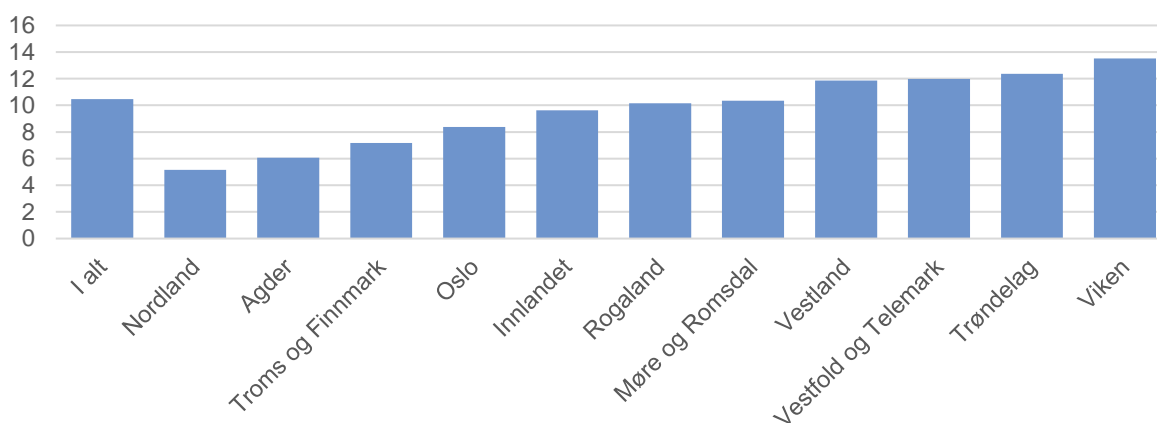
Flere mottakere i alle fylker

I løpet av første kvartal steg antall AAP mottakere i alle fylker. Størst økning var det i Viken hvor antall mottakere økte med nær 1 500 personer. Det var også stor økning i Oslo og Vestland hvor antallet gikk opp med over 700 personer i begge fylker. Det var også i Viken og Vestland, sammen med Trøndelag hvor vi ser den største relative økningen. Her steg antall mottakere med rundt 5,4 prosent. Lavest økning var det i Innlandet, Agder og Troms og Finnmark hvor antallet økte med under 4 prosent

Sammenliknet med året før er det Viken som har den klart største økningen i antall mottakere. Målt mot mars 2020 er det i dag 3 500 flere personer bosatt i Viken som mottar AAP. Dette tilsvarer en økning på rundt 13,5 prosent. Trøndelag og Vestland har også hatt en markant økning de siste 12 månedene. Her er antall mottakere økt med 1 300 og 1 500 personer, eller henholdsvis 12,5 og 11,9 prosent. Sammenliknet med fjoråret er det Nordland, Agder og Troms og Finnmark som har den laveste økningen. Her steg antall mottakere med henholdsvis 300, 500 og 400 personer fra mars 2020. Den relative økningen ligger her mellom 5-7,2 prosent. Oslo har også hatt noe lavere økning med 1 200 nye mottakere de siste 12 månedene, tilsvarende rundt 8,5 prosent.

Som andel av befolkning var det Agder som hadde flest mottakere med rundt 4,9 prosent av befolkningen i aldersgruppen 18 til 66 registrert som mottakere av AAP. Deretter følger Troms og Finnmark (4,2%) og Møre og Romsdal og Innlandet (henholdsvis 4,1% og 4%). For de fleste fylker er andelen mottakere økt med 0,2 prosentpoeng i løpet av første kvartal. For Oslo, Nordland og Innlandet ser vi en noe lavere økning på 0,1 prosentpoeng. Oslo er det fylket med færrest mottakere, med rett rundt 3,2 prosent av befolkningen registrert som mottakere av AAP. Sammenliknet med året før er det størst økning i Viken hvor andel av befolkning steg med nær 0,5 prosentpoeng. Lavest var økningen i Oslo og Nordland hvor andelen steg med 0,2 prosentpoeng.

Figur 6: Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Fylke. Endring fra mars 2020 til mars 2020

Kilde: NAV

Fortsatt flest personer med psykiske lidelser

Sammenliknet med utgangen av 2020 er det størst økning blant AAP mottakere med psykiske lidelser og muskel- og skjelettlidelser, hvor antall mottakere er økt med 2 300 og 2 200 i løpet av de siste første kvartal 2021. Dette tilsvarer en økning på rundt 6 prosent for dem med muskel- og skjelettlidelser, mens økningen for dem med psykiske lidelser var rundt 4,3 prosent. Psykiske lidelser utgjør fortsatt den klart største gruppen AAP mottakere med nær 43 prosent av alle tilfeller, men det er allikevel en større relativ økning for flere av de andre diagnosegruppene. Vi ser blant annet økning blant dem med sykdommer i luftveiene på over 7

prosent så langt i 2021. Det er foreløpig ingen indikasjon på at dette skyldes mistanke om eller påvist covid-19, hvor antall mottakere i mars 2021 er færre en 10¹.

Sammenlikner vi med året før ser vi noe av det samme bildet. Økningen er størst blant psykiske og muskel- og skjelettlidelser med henholdsvis 4 900 og 4 500 flere mottakere, en økning på 9,6 og 13,3 prosent. Det er også en stor økning blant personer med sykdommer i nervesystemet hvor antall går opp med 900 personer, tilsvarende 12,6 prosent. Det er altså blant dem med muskel- og skjelettlidelser hvor vi ser den største relative endringen, og antallet nye mottakere ligger også høyt sett i forhold til for eksempel personer med psykiske lidelser. Generelt vet vi at personer med muskel- og skjelettlidelser har en sterkere tilknytning til arbeidslivet, og flere av disse er i arbeid før de mottar AAP. Situasjonen på arbeidsmarkedet kan medføre at mange som er i grenselandet mellom helserelaterte ytelser og arbeid ender med AAP når ledigheten stiger. Det kan forklare at vi ser en større økning i forekomsten av personer med muskel enn for eksempel psykiske lidelser hvor mottakere er yngre og i større grad er uten arbeid før de mottar AAP. Antallet stiger for de fleste andre diagnosegrupper, foruten en svak reduksjon i svangerskapsykdommer, samt nedgang i personer med ukjent diagnose. At færre står med ukjent diagnose henger sannsynligvis sammen med bedre registreringspraksis for nye mottakere etter 2014, og at disse på sikt forsvinner ut av ytelsen.

Av dem med hovedgruppe muskel- og skjelettlidelser er økningen størst blant dem med «andre muskel og skjelettlidelser». Her stiger antallet med rundt 1 200 personer, tilsvarende 6,1 prosent fra fjerde kvartal. Denne gruppen er derfor fortsatt den undergruppen med flest mottakere av muskel- og skjelettlidelser, men rundt 54,5 prosent av mottakere i hovedgruppen. Blant dem med psykiske lidelser er økningen størst for dem med angst og depressive lidelser, hvor antall mottakere stiger med noe over 1 100 personer, eller 4,6 prosent. Av dem med psykiske lidelser er det fortsatt denne gruppen som er størst med 25 900 mottakere, eller tilsvarende 46,5 prosent av alle i hovedgruppen.

Ved utgangen av mars 2021 har altså 54,5 prosent av dem med muskel- og skjelettlidelser «andre muskel- og skjelettlidelser», mens de resterende fordeler seg på «nakke, skulder og armlidelser» (29,8 %) og ryggliidelser (24,6 %)². Generelt vil andelen med muskel- og

---

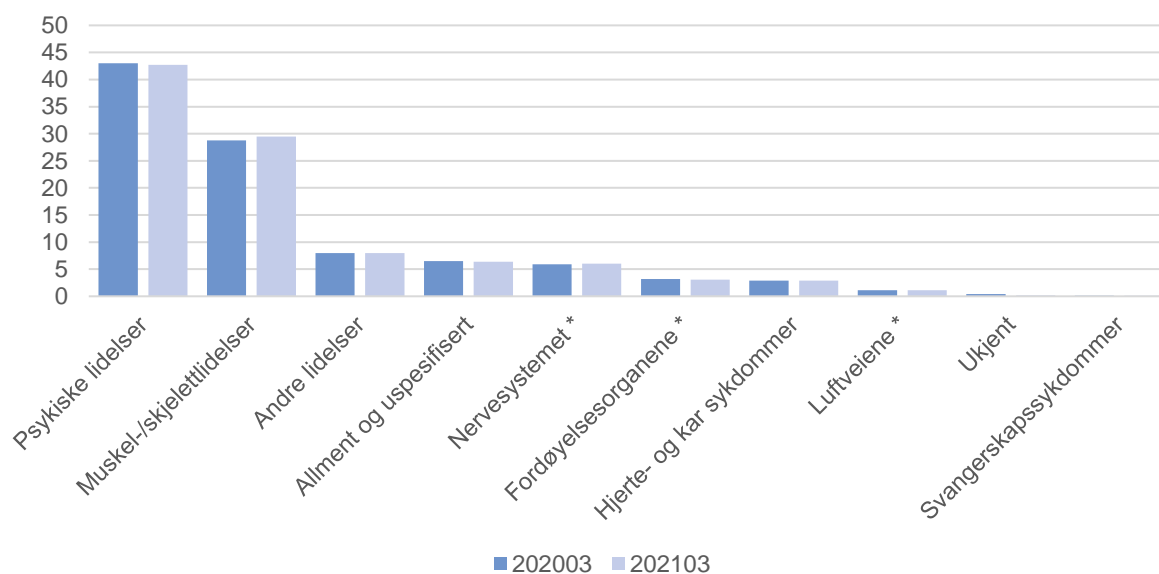
¹ Her refereres det til ICPC-2 kode R992, såkalt «mistanke eller påvist Covid-19». Det kan tenkes at sykdom relatert til Covid-19 vil falle under annen mer generell diagnosekode.

² For arbeidsavklaringspenger benyttes icpc2 diagnosekoder. I publisert statistikk består hovedgruppen psykiske lidelser av lettere psykiske lidelser (P02, P04, P06-P10, P20, P25, P27-P29, P75, P78, P79, P82 og P99), angst og depresjon (P01, P03, P74, P76 og P77) og andre psykiske lidelser (P05, P11-P13, P15-P19, P22-P24, P70-P73, P80, P81, P85, P86 og P98). Hovedgruppen muskel og skjelettlidelser består av Nakke-, skulder og armlidelser (L01, L08, L09, L10, L11, L12, L83, L92), ryggliidelser (L02, L03, L84, L85, L86) og andre muskel-

skjelettlidelser øke med alderen, og vi ser at blant dem i aldersgruppen over 60 år var nær 45 prosent diagnostisert med denne hovedgruppen, mens tilsvarende andel for dem under 30 år ligger på i 9 prosent. I samme periode har 46,5 prosent av de som lider av psykiske lidelser, ulike former for angst og depressive lidelser. Denne underkategorien av psykiske lidelser som andel av totalt antall mottakere med psykiske lidelser, øker med alderen og er høyest for mottakere i aldersgruppen 60 år og over (Vedlegg C). De resterende mottakerne fordeler seg på andre psykiske lidelser og lettere psykiske lidelser (henholdsvis 25,1 % og 28,4 %). For aldersgruppen 18 til 24 år fordeles personer med psykiske lidelser relativt likt mellom de tre underkategoriene, men det er en klar tendens til at andelen med angst og depressive lidelser øker for hver alderskategori, samtidig som andelen med andre psykiske lidelser reduseres. Andelen mottakere med lettere psykiske lidelser holder seg noe mer stabilt rundt 30 prosent uavhengig av aldersgruppene. Av de resterende diagnosegruppene er det spesielt hjerte og karsykdommer og sykdommer i luftveiene som øker med alderen.

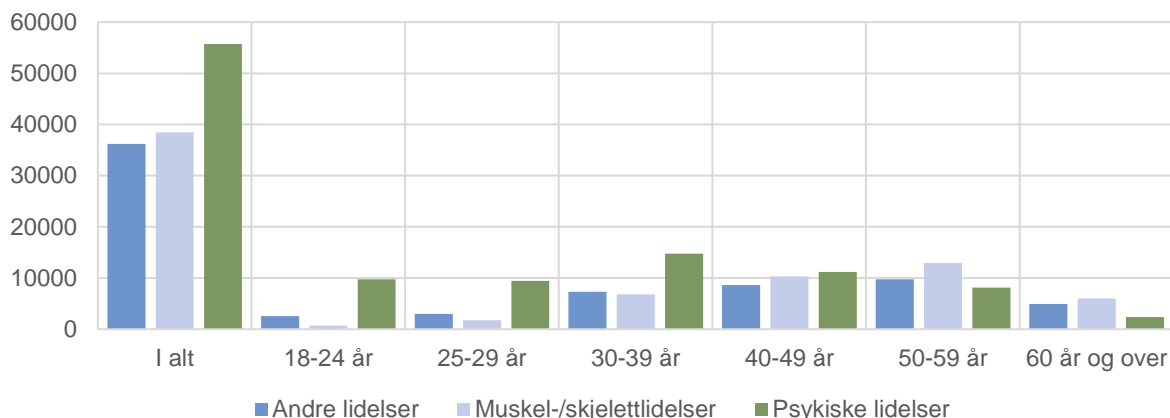
Figur 7. Mottakere av arbeidsavklaringspenger etter diagnose. Prosentfordeling. Mars 2020 og mars 2021 (*omtales ellers som «sykdommer i ...»).

Kilde: NAV

og skjelettlidelser (L04, L05, L07, L13, L14, L15, L16, L17, L18, L19, L20, L26, L27, L28, L29, L30, L34, L35, L37, L38, L40, L45, L47, L52, L54, L55, L59, L66, L70, L71, L72, L73, L74, L75, L76, L77, L78, L79, L80, L81, L82, L87, L88, L89, L90, L91, L93, L94, L95, L96, L97, L98, L99).

Figur 8. Mottakere av arbeidsavklaringspenger med muskel- og skjelettlidelser, psykiske lidelser og «andre lidelser», etter alder. Antall. Mars 2021

Kilde: NAV

Høyeste tilgangen etter innføring av AAP ordningen

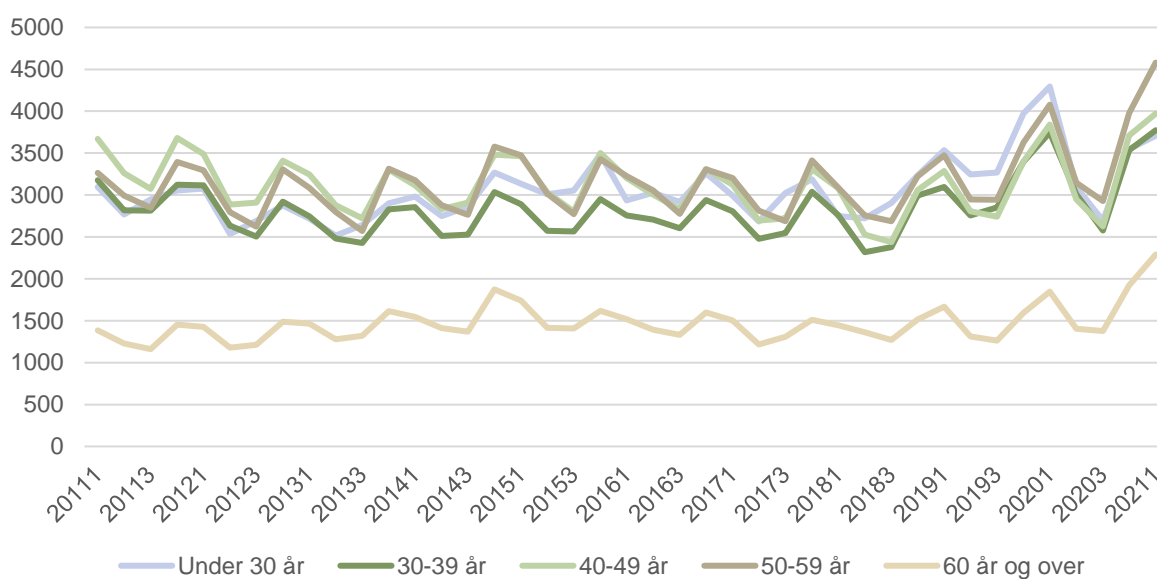
I løpet av første kvartal 2021 var det 18 300 personer som startet å motta AAP³, en økning på nær 1 600 personer fra fjerde kvartal 2020. Den høyde tilgangen skyldes delvis ordinære sesongvariasjoner, med en generell høy tilgang i starten av året. Denne tendensen forsterkes av koronapandemien som har ført til en økt tilgang. Tilgangen virker spesielt å tilta i perioder med nedstengning og påfølgende økning i ledigheten. Dette så vi spesielt i starten av pandemien, før tilgangen ble redusert i tredje kvartal og var da under nivået fra 2019, før den steg igjen i forbindelse med restriksjonene i november og i starten av 2021. Tilgangen de siste 12 måneder ligger også over tidligere perioder og bygger på en tendens som startet allerede før pandemien med økt tilgang fra og med 2019⁴. Dette skyldes mest sannsynlig at mange kom tilbake på AAP enten etter endt karenperiode, eller etter lengre opphold i mottak av AAP. Det fremstår også som om det nye regelverket på AAP kan ha vært praktisert noe strengt i starten av 2018, noe som førte til en reduksjon i nye mottakere av ytelsen. Det medfører at økt tilgang som en følge av koronapandemien forsterker en tendens vi observerte tidligere. Sammenlignet med

³ Nye mottakere av arbeidsavklaringspenger (tilgang) en gitt måned er i dette notatet definert som: Personer som mottok arbeidsavklaringspenger ved utgangen av måned t, men ikke i måned t-1 og t-2. Antall som sluttet å motta arbeidsavklaringspenger (avgang) en gitt måned er definert som: Personer som mottok arbeidsavklaringspenger ved utgangen av måned t men ikke i måned t+1 og måned t+2. Dette medfører at en person i teorien kan ha flere ulike tilganger og avganger i løpet av en lengre periode. Tilgangs og avgangsstatistikk betegner derfor ikke alltid unike individer, men er et statistisk mål for tilstrømning og frafall fra ordningen.

⁴ Tilgangen i 2019 var relativt høy med rundt 13 100 tilganger i tredje kvartal. Tidligere har tilgangen for perioden over flere år ligget rundt 12 000.

tilsvarende periode i 2020 er tilgangen økt for alle aldersgrupper foruten dem i aldersgruppen under 30 år. Her ser vi en reduksjon i tilgang på nær 600 personer noe som sannsynligvis skyldes at de yngste ble påvirket relativt hardt av den første nedstengningen i mars 2020 (Bratsberg m.fl 2021). Størst økning var det for dem i aldersgruppen mellom 50 og 59 hvor antall med tilgang steg med noe over 500 personer.

Figur 9. Antall tilganger på arbeidsavklaringspenger (tilgang), etter alder. Antall. 1. kvartal 2011 til 1. kvartal 2021

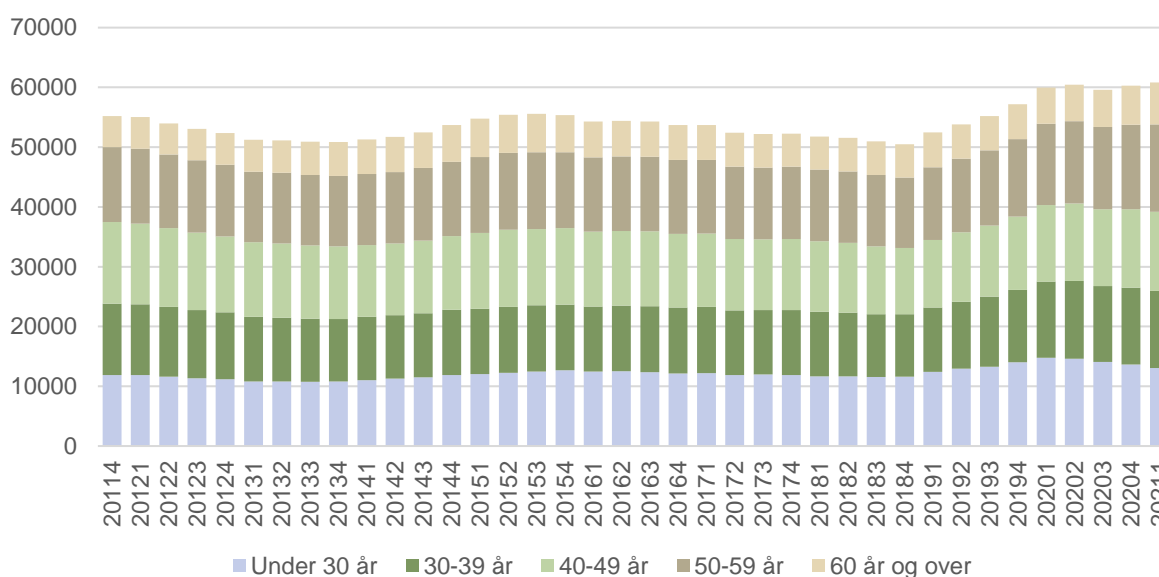
Kilde: NAV

I løpet av de siste 12 månedene har tilgangen vært på i overkant av 60 800, en økning på 900 fra 2020. Dersom vi ser på perioden under ett er det også blant dem i aldersgruppen 50-59 hvor vi ser en betydelig økning i tilgang. For denne aldersgruppen har det til sammen vært over 14 600 tilganger de siste 12 måneder. En økning fra tilsvarende periode i 2020 på noe over 1 000. Utviklingen har bidratt til at denne aldersgruppen nå utgjør den største gruppen av totale antall mottakere. Samtidig ser vi en faktisk reduksjon blant dem i aldersgruppen under 30 år, hvor tilgangen er redusert med over 1 700. Reduksjonen skyldes sannsynligvis også her en kraftig økt tilgang for gruppen i mars 2020, mens det i perioden etter er spesielt i de øvrige aldersgrupper hvor tilgangen øker.

Hvis vi ser på endringen i løpende 12 måneders tilgang fra første kvartal 2020 er det størst økning blant dem i aldersgruppen 50 til 59 år og for dem over 60 år, her er tilgangen økt med rett over 500 og 400 fra tilsvarende periode i 2020. For dem i gruppen over 60 år utgjør dette en økning på 24 prosent. Dette stemmer overens med tidligere perioder det siste året hvor

tilgangen har økt mer for denne gruppen, og det også har vært en netto økning i tilgang selv i tredje kvartal hvor den totale tilgangen lå noe under tilsvarende periode året før. Utviklingen med en generell økning i tilgang blant de eldste kan henge sammen med at denne gruppen er noe mer utsatt i pandemien. Den går også på tvers av tidligere år hvor endringer i regelverket for uttak av alderspensjon og et økt insentiv om å prioritere andre ytelser (Jacobsen 2018) har ført til en redusert tilgang for denne gruppen. Gruppen har også tidligere hatt en økt overgang til mer varige ytelser som uføretrygd (Kann og Dokken 2019) og alderspensjon. Det kan ha medført at personer i den eldste aldersgruppen mottar AAP mer stabilt over tid, og at de derfor tidligere har hatt relativt sett færre avganger og tilganger enn personer i andre aldersgrupper. Regelverksendringene fra 2018 virker også å ha ført til en lavere tilgang blant de eldste, med en klar tendens til at de utgjør en lavere andel av tilgangen fra starten av 2018 og til og med første kvartal 2020. Det er usikkert hvorvidt karensregelverket fører til at mange eldre kommer tilbake på ytelsen etter endt karensperiode. Svært mange av de eldste som går ut ytelsen etter å ha brukt opp retten til AAP ender med alderspensjon, dette virker også å gjelde dem som kan velge å ta ut pensjon fra 62 år (se også vedlegg E).

Figur 10. Tilgangen i løpet av det siste 12 måneder målt ved utgangen av perioden, etter alder. Antall. 4. kvartal 2011 til 1. kvartal 2021

Etter at vi i fjerde kvartal 2020 så en økning i andel personer som mottok sykepenger før de startet med AAP, har andelen gått ned i første kvartal. Ved utgangen av mars 2021 hadde rundt 56 prosent av alle som fikk innvilget arbeidsavklaringspenger hatt sykepenger i forkant. Dette er en nedgang på 4,2 prosentpoeng fra fjerde kvartal. Sammenlikner vi med tilsvarende periode i 2020 øker andelen med rundt 1,7 prosentpoeng. Andelen som har hatt status som arbeidssøker

eller være registrert med nedsatt arbeidsevne var i første kvartal på 28,8 prosent, en økning på rundt 1,6 prosentpoeng fra fjerde kvartal, men ned 3,6 prosentpoeng fra året før. 15,2 prosent har ukjent status før tilgang til AAP, opp 2,6 prosentpoeng fra kvartalet før, og 1,8 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2020. Det er med andre ord nå rundt 44 prosent som enten har oppfølging fra NAV eller ukjent status før de starter en periode med AAP. Andelen økte mot slutten av 2018 og gjennom 2019, også om vi ser utviklingen i forhold til trenden før 2018, før den ble redusert igjen i 2020. Dette kan henge sammen med at tilgangen i 2019 var preget av den høye avgangen i 2018 og at en del av dem som tidligere hadde mottatt AAP kom tilbake på ytelsen etter å ha avspasert sin karenperiode. Denne gruppen vil i liten grad ha mottatt sykepenger i forkant da de i karenperioden ikke nødvendigvis vil ha opparbeidet seg nye rettigheter til sykepenger. At vi ser en økning allerede i slutten 2018 kan skyldes en høy avslagsprosent i deler av 2018, og at en del søker på nytt eller at flere innvilges AAP senere på året⁵. Årsaken til at trenden snur i 2020 kan være at tilgangen i 2020 preges av pandemien og at denne fører til at færre med sykepenger returnerer til arbeidslivet og derfor fortsetter på AAP etter endt sykemeldingsperiode. Over tid forventer vi generelt at andelen som kommer fra status som «ukjent», eller har nedsatt arbeidsevne eller er arbeidssøker vil øke ettersom stadig flere av dem med tilgang til ytelsen vil kunne ha mottatt AAP i en tidligere periode. Disse vil da i mindre grad ha opptjent ny rettighet til sykepenger under oppholdet fra AAP og vil så ledes vært registrert som at de kommer fra annen status i forkant av ny tilgang.

Dersom vi utelukkende vurderer nye tilfeller, eller personer som ikke tidligere har vært registrert med AAP, så ligger andelen som kommer fra sykepenger relativt stabilt rundt 70 prosent. Tidligere så vi en trend hvor andelen virket å bli redusert noe fra og med midten av 2018 (se vedlegg 1). Det kan delvis henge sammen med at regelverksendringene har medført strengere inngangskrav for førstegangssøkende (Lande 2019). Endringene kan videre ha medført at et økende antall står uten ytelse etter avgang fra AAP, mens de tjener opp rett til ny periode etter avspasert karenstid. Vi ser samtidig at andelen som tidligere har mottatt AAP og som i perioden før var registrert med nedsatt arbeidsevne øker noe fra og med 2. kvartal 2019, etter å ha vært stabil over lengre tid. Dette kan ha en sammenheng med regelverket for

---

⁵ Søknader om AAP behandles i to instanser i NAV. Søknaden vurderes som regel først ved NAV kontor som fatter vedtak om nedsatt arbeidsevne, såkalte §11-5 vedtak. I de fleste tilfeller vil det være slik at søknader som innvilges ved NAV kontor går til videre behandling ved NAV Arbeid og ytelser som fatter vedtak om ytelsen AAP. Som regel vil en ny søknad behandles én gang ved NAV kontor, før den deretter behandles omtrent årlig ved NAV Arbeid og ytelser. Andel avslag steg gjennom store deler av 2018. Dette gjelder både søknader om AAP som behandles ved NAV kontor, såkalte §11-5 vedtak, og søknad om «pengevedtak» som behandles ved NAV Arbeid og ytelser. Etter tredje kvartal 2018 ser vi at denne trenden snur, og andelen saker som innvilges ved begge instanser øker fra siste kvartal 2018 og gjennom 2019. Etter utbruddet av koronapandemien er andel avslag redusert til rundt 5 prosent for personer som har fått innvilget §11-5.

karensperiode, men det vil kreve egne analyser å se på den reelle effekten. Så langt i 2021 ser vi derimot at denne trenden har snudd og andelen i utgangen av første kvartal ligger på 70 prosent.

Tabell 1. Tilgang på AAP og status 2 måneder før tilgang. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. 1. kvartal 2013 til 2021

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
I alt	13262	13672	14704	13643	13632	13121	15059	17806	18323
Sykepenges	64	63	63,3	63,6	62,2	62,7	57	54,2	56
Arbeidssøker/Nedsatt arbeidsevne	23,2	23,2	22,7	23,6	24,3	26	31,1	32,4	28,8
Annet og ukjent	12,8	13,8	14	12,8	13,5	11,3	11,8	13,4	15,2

Fortsatt få som slutter med AAP

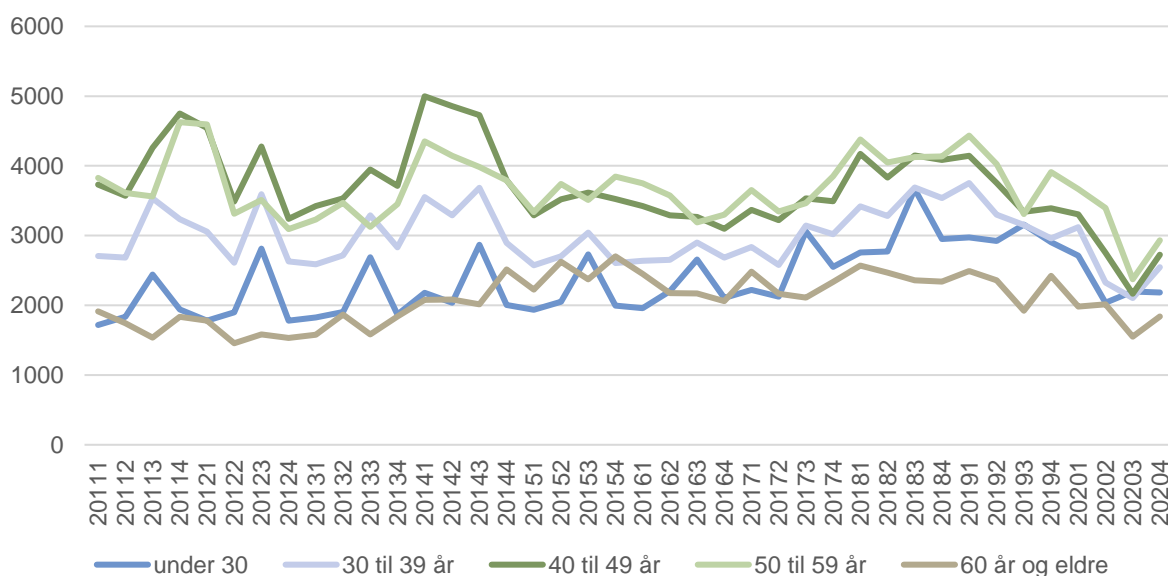
I fjerde kvartal 2020 var det en total avgang på 12 200 personer. Dette er en økning fra tredje kvartal på rundt 1 800 personer, men antallet er allikevel redusert med rundt 3 400 fra tilsvarende periode i 2019⁶. Dette tilsvarer en nedgang på noe under 22 prosent. Vi ser altså at trenden med fallene avgang under koronapandemien fortsetter ut fjoråret. Dette henger sammen med forlengelsene av AAP perioden på inntil 6 måneder som har medført at færre har gått ut fra ordningen etter å ha mottatt AAP i 4, eller 4+2 år⁷. Trenden med fallende avgang over tid starter derimot allerede fra tredje kvartal 2019, og skyldes den svært høye avgangen i 2018 som en følge av regelverksendringene. Ved utgangen av 2018 var antall mottakere med lang varighet drastisk redusert, og ettersom avgangen for denne gruppen generelt er svært høy, vil den totale avgangen reduseres når mottakere med lengre varighet utgjør en mindre andel av det totale antall mottakere (se vedlegg B for en oversikt over varighet ved avgang fordelt per år). Dersom vi sammenlikner avgangen i fjerde kvartal 2020 med avgangen i 2018 er det en reduksjon på over 4 800 personer, mens perioden før dette lå nær avgangen i 2019 (avgangen fjerde kvartal 2017 og 2019 var på henholdsvis 15 200 og 15 600 personer, mens den i 2018 lå på 17 000).

⁶ Avgang er definert som at en personer ikke har mottatt AAP i to sammenhengende måneder. Avgangsmåned vil være siste periode hvor det er registrert utbetaling før denne to-måneders perioden. Gitt denne definisjonen må vi vente to måneder før vi kan regne avgangstall fra en gitt måned. Vi har derfor bare med avgangstall til og med 1.kvartal 2020 i dette notatet. Definisjonen tilsier også at en person bare kan ha en avgang i løpet en et kvartal, men kan ha flere avganger i løpet av en lengre periode. Avganger i løpet av kvartalet vil da tilsvare antall personer, mens det for en lengre periode vil være enkelte duplikater (personer med flere avganger).

⁷ Fra og med 2018 er maksimal tid på AAP etter §11-12 endret fra 4 år til 3 år, samtidig er det satt en makstid for unntaksperiode på 2 år.

Forlengelsene av stønadsperioden har helt klart hatt en direkte innvirkning på avgangen og ført til at langt færre slutter på AAP etter første kvartal 2020. Dersom vi utelukkende ser på perioden mars til og med desember så er den totale avgangen på 39 200. Sammenliknet med tilsvarende periode i 2019 er dette en reduksjon på over 14 700, en nedgang på rundt 27 prosent. Det er en svak tendens for at avgangen ikke reduseres like mye blant de yngste og eldste AAP mottakere. At det er relativt sett flere blant de eldste som går ut under pandemien kan skyldes at disse velger alderspensjon som en sikker og varig ytelse. For de yngste henger det sannsynligvis sammen med at disse uansett ikke har mottatt AAP lenge nok til at de foreløpig påvirkes av forlengelsene. Det vil tilsa at vi ikke vil se like stor effekt for denne aldersgruppen når perioden med forlengelse er brukt opp og avgangen øker igjen. Basert på fordelingen i varighet blant personer som mottar AAP ved utgangen av mars antar vi også en noe redusert avgang i starten av 2021.

Figur 11. Antall avganger fra arbeidsavklaringspenger (avgang), etter alder. Antall. 1. kvartal 2011 til 4. kvartal 2020

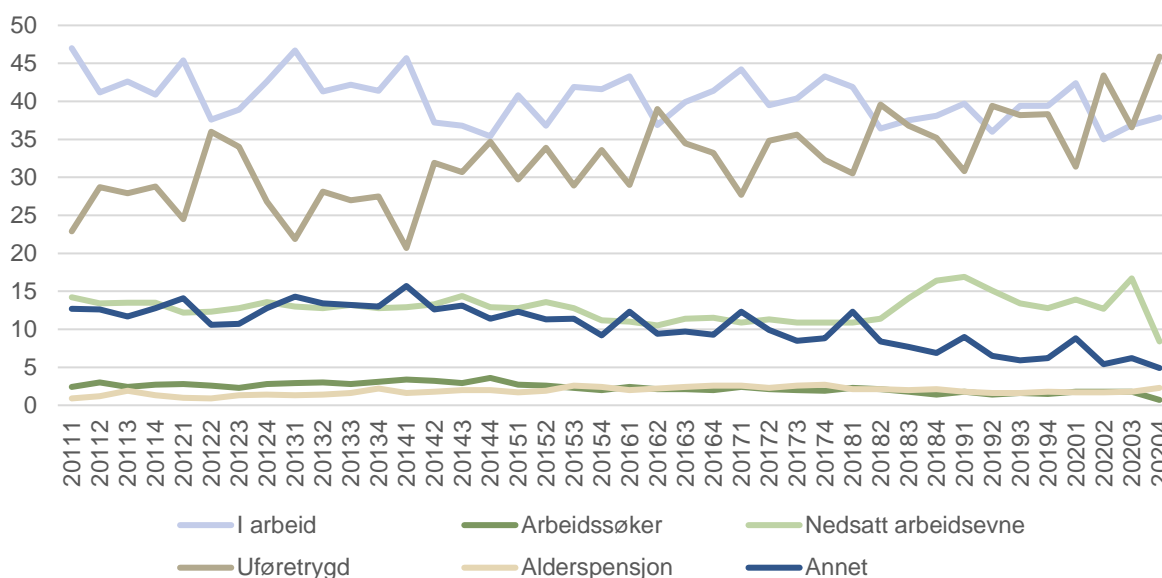
Kilde: NAV

Svak økning i andelen som er i arbeid etter avgang

NAV publiserer statistikk for personer som slutter å motta AAP og status disse har 6 måneder etter avgang. Det innebærer at vi foreløpig har oversikt over status etter avgang for dem som gikk ut til og med 2. kvartal 2020. Personer som inngår i beholdningen for 4. kvartal 2020, sluttet derfor på arbeidsavklaringspenger i løpet av 2. kvartal 2020. Figur 12 viser denne

fordelingen 6 måneder etter at de ikke lenger var registrert med arbeidsavklaringspenger⁸. De fleste som slutter å motta arbeidsavklaringspenger vil fortsatt ha overgang til jobb eller uføretrygd, eller kombinere arbeid med uføretrygd.

Figur 12. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Andel. 1 kvartal 2011 til 4. kvartal 2020⁹

Kilde: NAV

Andelen som går til arbeid etter avgang fra AAP er økt med 1 prosentpoeng fra dem med status i tredje kvartal. Denne økningen skyldes først og fremst klare sesongvariasjoner i hvor folk ender etter avgang fra AAP¹⁰. Dersom vi sammenlikner med tilsvarende periode i 2019 er det en nedgang på 1,5 prosentpoeng. Generelt vil personer med avgang mot slutten av året ha noe lavere sannsynlighet for å være i arbeid 6 måneder senere.

Samtidig som overgangen til arbeid er økt i fjerde kvartal ser vi en kraftig økning i sannsynligheten for å gå til uføretrygd. Av dem som har avgang i andre kvartal 2020, er det 45,9 prosent som mottar uføretrygd, en økning på 9,3 prosentpoeng fra kvartalet før. Som for

⁸ Se vedlegg A for en oversikt over antall personer med avgang fra arbeidsavklaringspenger og status seks måneder etter.

⁹ I grafene er det illustrert hva personene gjør 6 måneder etter avgang fra nedsatt arbeidsevne. Status 3 kvartal 2018 er altså for de som hadde avgang fra nedsatt arbeidsevne i 1 kvartal 2013, status 2 kvartal 2018 er for de med avgang 4 kvartal 2017, også videre. I teksten refereres det til statusperiode som er perioden 6 måneder etter avgang fra AAP. Statistikken for tredje kvartal 2019 viser da status for dem som gikk ut i løpet av første kvartal 2019. Tilsvarende gjelder for 2018 og tidligere perioder.

¹⁰ Statistikk omtalt i notat skiller seg fra statistikk publisert på nav.no ved at vi her ser på alle personer som er i arbeid etter avgang, uavhengig av om de samtidig mottar stønad eller oppfølging fra NAV eller ikke.

overgang til arbeid er det sesongvariasjoner i overgang til uføretrygd, men også dersom vi sammenlikner med tilsvarende periode i 2019 er det en økning på 7,6 prosentpoeng. Sammenlikner vi med tidligere perioder ser vi at andelen som går til uføretrygd i fjerde kvartal 2020 ligger over alle tidligere perioder. Dette skyldes en trend som er observert over tid, hvor andel som går til uføretrygd øker etter hvert som flere har lengre varighet på ytelsen og dermed økt sannsynlighet for overgang til uføretrygd. Utviklingen må også ses i sammenheng med koronapandemien og forlengelsene som har ført til en kraftig reduksjon i avgang, og dette spesielt blant dem som går til arbeid. Antallet som går til arbeid er redusert med 1 700 personer fra tilsvarende kvartal året før, mens antallet som går til uføretrygd bare er redusert med 500. Forlengelsene kan derfor ha ført til at dem som er friske nok til at de er aktuelle for arbeid har fått mulighet til inntektssikring fremfor å potensielt gå ut i arbeidsledighet, samtidig har NAV klart å avklare de fleste av dem som kvalifiserer for uføretrygd uten at disse har trengt gå unødige lenge på AAP.

Vi ser også at det er en kraftig reduksjon på 1 400 personer i antall som ender med nedsatt arbeidsevne etter avgang. Nedgangen utgjør 8,3 prosentpoeng fra tredje kvartal. Målt mot tilsvarende periode i 2019 er det en nedgang på 1 000 personer, tilsvarende 4,4 prosent for de som står registrert med nedsatt arbeidsevne også etter avgang fra AAP. Denne gruppen kan være aktuell for ny periode med AAP (se under) eller annen ytelse, og for en del vil avgang medføre en karenperiode. Mange ville også kunne motta sosialstønad. Forlengelsene har derfor sørget for at færre har måtte gå over til annen ytelse, og kan samtidig har lettet noe av belastningen på kommunal sosialhjelp. For dem som ender som arbeidssøkere, alderspensjonister eller uten kjent status er det små endringer. Over tid er det en tendens til at færre ender med ukjent status og derfor ukjent livsgrunnlag etter avgang fra AAP. I fjerde kvartal var det 600 personer som tilhørte denne gruppen, ned fra 900 i tredje kvartal, og 1 000 i tilsvarende periode i 2019. Også i denne gruppen vil mange motta sosialhjelp etter avgang fra AAP.

En betydelig andel av personer med avgang fra AAP vil være tilbake på samme ytelse etter 6 måneder. Andelen som står med AAP etter 6 måneder var i fjerde kvartal på 6,4 prosent, en økning på 0,6 prosentpoeng fra tredje kvartal, og 0,5 prosentpoeng over tilsvarende periode i 2019. Andelen har holdt seg relativt stabil mellom 5-7 prosent fra rundt 2014 og fremover. I perioden før 2014 var det få som hadde brukt opp retten til ordinær periode på AAP, og andel som gikk tilbake til ytelsen holdt seg jevnt over 8 prosent. Personer som kommer tilbake på AAP vil kunne befinne seg i alle kategoriene som inngår i figur 12, men de fleste vil være blant dem registrert med nedsatt arbeidsevne. Hele 70,4 prosent av dem som mottar AAP 6 måneder

etter avgang befinner seg i denne gruppen. De resterende fordeler seg på personer med arbeid (12,4 %) og arbeidssøkere (8,8 %). Forskning på konsekvensen av regelverksendringene i 2018 har tidligere vist en svakt økt sannsynlighet for overgang til arbeid etter innføringen av nytt regelverk i 2018 (Kann m.fl. 2019). Analyser har samtidig vist at for enkelte grupper som er særskilt påvirket av regelverksendringene fra 2018, er det enten ingen endring eller en svak reduksjon i sannsynligheten for å være i jobb etter avgang fra AAP (Lima m.fl. 2020). De antar at nedgangen først og fremst kan skyldes lavere sannsynlighet for overgang til arbeid i perioder med høy ledighet. Senere forskning som har sett på konsekvensene av redusert varighet på AAP har vist en økt sannsynlighet for uføretrygd for unge mottakere av AAP, samtidig som at det er en svak antydning til at kortere maksimal varighet på AAP kan øke overgangen til arbeid for dem under 50 år (Myhre, 2021)

Noe flere AAP mottakere med lang varighet

Ved utgangen av mars 2021 var det 130 400 personer som mottok AAP. Av disse hadde 50 900, eller 39 prosent mottatt AAP i mindre enn 12 måneder. Målt som andel av beholdning er det en nedgang fra tilsvarende periode i 2020 på rundt 2 prosentpoeng. Antall mottakere med mindre enn 12 måneders varighet er allikevel økt med rundt 2 500. Dette skyldes sannsynligvis en økt tilstrømning til ytelsen som en følge av koronapandemien, samtidig som at færre går ut av ytelsen og at det derfor er flere med lengre varighet. Det er en reduksjon blant dem med lengst varighet (6 år eller mer), som skyldes at regelverksendringen som utgangspunkt nå ikke tillater at man mottar AAP lengre enn 6 (5) år¹¹. Antall personer med varighet over 4 år er allikevel økt med rundt 2 300 personer¹². Den relativt kraftige økningen spesielt blant dem med 5 års varighet skyldes at denne gruppen har fått forlenget ytelsen samtidig som at avgangen er størst blant dem som har rundt 4 års varighet. Effekten av forlengelsene vil da være at svært mange av dem som ville gått ut ved rundt 4 års varighet nå vil motta AAP i rundt 6 måneder ut over dette. Vi ser også en stor økning blant dem med 2 års varighet. Mest sannsynlig skyldes dette at enkelte kom tilbake på AAP under koronapandemien etter kortvarig opphold, samtidig har de som fikk AAP i mars 2020 nå mottatt AAP i til sammen 13 måneder (inkludert mars 2021).

---

¹¹ I tillegg kan det komme en kortere periode på inntil 8 måneder under vurdering for uføretrygd, eller 6 måneder dersom en er avklart til arbeid. Den reelle maks grensen for en person som mottar AAP etter vil derfor være mellom 6-7 år, mens den for personer som er innvilget AAP først etter 2018 vil være mellom 5-6 år.

¹² Varigheten i tabellen er et statistisk mål på hvor lenge en person har vært tilknyttet NAV på AAP. Korte perioder er holdt utenfor. Slike korte opphold i ytelse vil ikke telle mot maksperiode på AAP. Tabellen vil derfor generelt angi en høyere varighet enn det som er reelt. Tabellen skiller heller ikke på hvilken paragraf en mottar AAP for, den egner seg derfor heller ikke til å anslå hvor mange som mottar AAP etter unntaksbestemmelsene i §11-12.

Personer som har mottatt AAP i 13 måneder utgjør nå den nest største gruppen AAP mottakere, etter helt nye mottakere.

Tabell 2: Mottakere av arbeidsavklaringspenger fordelt på hvor lenge de har mottatt ytelsen. Antall. Mars 2021, og endring fra mars 2020

Varighet	Antall mars 2021	Endring i antall fra mars 2020	Endring i prosent fra mars 2020
I alt	130 413	12 351	10,5
1 år (1-12 mnd)	50 902	2 546	5,3
2 år (13-24 mnd)	36 350	6 883	23,4
3 år (25-36 mnd)	20 969	536	2,6
4 år (37-48 mnd)	13 534	43	0,3
5 år (49-60 mnd)	6 609	2757	71,6
Over 5 år (61 mnd -)	2 049	-414	-16,8

Kilde: NAV

De fleste som mottar AAP vil motta ytelse basert på vedtak fattet etter de ordinære bestemmelsene i §11-12 for en periode på inntil 3 (4) år, eller unntaksbestemmelsene i samme paragraf i inntil 2 år. Mange som mottar AAP i mer enn 4 år vil være personer som mottar AAP etter unntaksbestemmelsene i §11-12, eller som mottar AAP under vurdering for uføretrygd. Antall personer som mottar AAP etter unntaksbestemmelsene var ved utgangen av mars 2021 på rundt 3 900, mens antallet som mottok AAP under vurdering for uføretrygd var på rundt 4 200. Samtidig ser vi antall som mottok AAP som ferdig avklart til arbeid på 1 500, til sykepenger 700 og 120 100 mottok AAP etter ordinær periode i §11-12¹³.

Mindre økning i antall med nedsatt arbeidsevne

Ved utgangen av mars 2021 var 194 094 personer registrert med nedsatt arbeidsevne (figur 13). Dette er i underkant av 10 800 flere enn i tilsvarende periode i 2020. Antall personer med nedsatt arbeidsevne lå på 5,7 prosent av befolkningen mellom 18 og 66 år, opp 0,3 prosentpoeng fra året før. Som en konsekvens av koronapandemien fortsetter antall med nedsatt arbeidsevne å stige i 2021. Vi ser derimot tendenser til at takten avtar noe. For eksempel var det i fjerde

¹³ Personer kan endre hvilken lovparagraf (aktivitetsfase) de mottar AAP etter i løpet av en måned. Tallene angir da et anslag basert på siste oppgitte status per måned. Avvik kan forekomme.

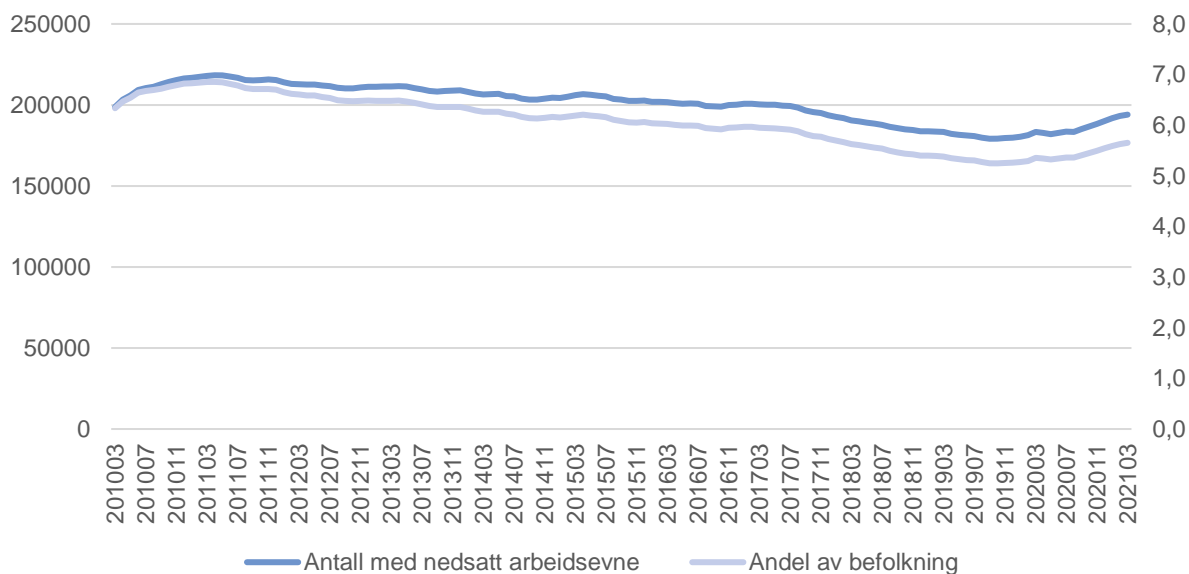
kvartal 2020 gjennomsnittlig en økning på 1 700 personer per måned i antall som var registrert med nedsatt arbeidsevne, mens antallet økte med 900 i mars. Tidligere har vi sett at antallet ble redusert over tid, før det begynte å stige fra og med tredje kvartal 2019. Økningen tiltok gjennom store deler av 2020, men steg spesielt mye i forbindelse med den første nedstengningen i mars 2020 hvor antallet økte med over 2 000 personer. Utviklingen fra tredje kvartal 2019 henger sannsynligvis sammen med at en del kom tilbake etter endt karenperiode, men det er usikkert hvorvidt dette påvirker tilstrømmingen like mye i 2021¹⁴.

Det er spesielt blant dem i aldersgruppen 50-59 hvor antallet stiger i første kvartal. For denne gruppen er antall personer registrert med nedsatt arbeidsevne økt med noe over 1 100 personer (2,7 %). Størst relativt økning er det for dem i aldersgruppen over 60 år, hvor antallet øker med 600 personer, tilsvarende 3,6 prosent. Det samme ser vi dersom vi sammenlikner med mars 2020, da stiger antallet for gruppen 50 til 59 år med nær 3 000 personer (7,5 %), mens det for dem over 60 år igjen er størst relativ økning med 1 500 flere registrerte personer, tilsvarende en økning på 9,3 prosent. For de øvrige aldersgrupper stiger antall registrerte personer med noe under 2 prosent. Minst endring er det for dem i aldersgruppen under 30 hvor antallet steg med 700 personer i første kvartal, og 1 600 fra samme periode i 2020 (henholdsvis 1,6 % og 3,6 % økning).

---

¹⁴ Årsaken til at mange kan ha kommet tilbake etter karen i 2019 er at svært mange hadde avgang i 2018 etter å ha gått til makstid på ytelsen. Denne gruppen som hadde brukt opp eller var nær å bruke opp AAP rettighetene var kraftig redusert i 2020, og det er derfor sannsynligvis færre som da gikk ut fra AAP og som er aktuelle for karen. Dersom vi ser på tilgangen i første kvartal 2021 vil evt. personer som kommer tilbake etter avspasert karenstid måtte ha gått ut av ytelsen ca. 12 måneder før, og det var da relativt sett færre som faktisk gikk ut etter å ha brukt opp sine AAP rettigheter.

Figur 13. Antall personer (akse til venstre) og andel av befolkningen (18-66 år, akse til høyre) med nedsatt arbeidsevne. Antall. Mars 2010 – mars 2021

Kilde: NAV

Flere med nedsatt arbeidsevne mottar arbeidsavklaringspenger

Av dem som var registrert med nedsatt arbeidsevne i mars 2021 var det rundt 65 prosent som mottok AAP. Antallet er økt med 12 400, eller 10,9 prosent fra tilsvarende periode i 2020. Andelen som mottar uføretrygd har holdt seg mer stabil og ligger på 10,4 prosent i desember, en marginal økning fra 2020 på 600 personer, eller 2,9 prosent. Antall i kategorien annet er redusert med over 3 300 personer, en nedgang som tilsvarer rundt 7,9 prosent. At færre inngår i denne gruppen antyder at det er flere med nedsatt arbeidsevne som har inntektssikring gjennom trygdeytelser fra NAV. I denne gruppen finner vi et høyere antall personer som mottar kommunale ytelser som sosialhjelp, samt dem som ikke mottar stønad fra NAV. De fleste i den siste gruppen antas å forsørges av familie eller andre, evt. vil noen kunne være registrert som studenter. Det er en kraftig økning i antall personer som mottar dagpenger på over 1 800 personer, eller 81,1 prosent. Det kan tenkes at koronapandemien har medført at en del som skulle vært registrert som arbeidssøkere, tidligere var registrert med nedsatt arbeidsevne og at denne ikke er endret når de søker dagpenger. Utgangspunktet for dagpenger er at en skal være frisk og registrert som arbeidssøker. For dem som er registrert med tiltakspenger ser vi en nedgang på rundt 700 personer, eller 11,6 prosent fra mars 2020. Nedgangen kan skyldes færre tiltaksstarter i forbindelse med koronapandemien.

Tabell 3: Personer med nedsatt arbeidsevne fordelt på ytelser (justert for dobbelttelling). Antall og andel. Mars 2021

	Nedsatt arbeidsevne	AAP	Uføretrygd	Dagpenger	Tiltakspenger	Annet
Antall	194 094	126 011	20 171	4 036	5 080	38 796
Andel prosent	100	64,9	10,4	2,1	2,6	20
Endring fra i fjor. Antall	10 768	12 369	571	1 807	-666	-3313

Kilde: NAV

Deltakelse i arbeidsrettet tiltak

Ved utgangen av mars 2021 deltok 58 000 av dem som var registrert med nedsatt arbeidsevne i en eller annen form for arbeidsrettet tiltak. Dette utgjør 30 prosent av alle personer registrert med nedsatt arbeidsevne. Blant dem under 30 år er arbeidspraksis det klart vanligste tiltaket. Rundt 28 prosent av dem som var registrert med et tiltak i denne aldersgruppen, deltok i arbeidspraksis. Dernest følger oppfølging (18%) opplæring (20%) og tilrettelagt arbeid (19%) som viktige former for tiltak. Andelen registrert med arbeidspraksis reduseres for de over 60 år, som i økende grad deltar i tilrettelagt arbeid (31 %) eller mottar lønnstilskudd (31 %). Det er generelt færre som deltar i en eller annen form for tiltak blant den eldste aldersgruppen. Av dem som var registrert med nedsatt arbeidsevne i aldersgruppen under 30 år var 40 prosent i et eller annet tiltak i mars 2021, tilsvarende andel for dem i aldersgruppen 30 til 59 år og 60 år og eldre var henholdsvis 28 og 16 prosent. En større andel av dem som ikke er registrert med tiltak er under annen oppfølging, som medisinsk behandling, rehabilitering eller sosial trening. Det vil også være en del personer hvor arbeidsrettet tiltak ikke er ansett som mulig eller hensiktsmessig, for eksempel ved kortvarig registrering eller alvorlig sykdom.

Sammenliknet med tilsvarende periode i 2020 er det en økning i antall som deltar på arbeidspraksis på noe under 4 300 personer. Det er spesielt tiltakene oppfølging (1 600) og lønnstilskudd (1 000) som øker. Det er noe mindre økning for avklaringstiltak, opplæringstiltak og tilrettelagt arbeid (400-600 flere registrerte). Størst relativ økning er det for arbeidsrettet rehabilitering og tilrettelegging hvor antallet øker med henholdsvis 30 og 25 prosent. Dette er derimot relativt små tiltaksgrupper med til sammen rundt 900 registrerte deltakere i mars 2021.

Det er en kraftig økning i antall personer registrert med tiltak, men ettersom antallet med nedsatt arbeidsevne totalt også stiger utgjør andelen omtrent den samme som i 2020 (opp 0,5 prosentpoeng fra mars 2020).

Tabell 4. Personer med nedsatt arbeidsevne som deltar i et arbeidsrettet tiltak. Alder og type tiltak. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. Mars 2021

	I alt	Under 30 år	30-59 år	60 år og over
I alt	57 951	18 125	36 889	2 937
Arbeidspraksis	11 957	28,2	17,9	8,5
Arbeidsrettet rehabilitering	712	0,6	1,5	1,6
Avklaringstiltak	2 827	2,6	5,5	10,8
Jobbskaping og egenetablering	33	0	0,1	0,1
Lønnskudd	8 784	10,4	16,2	31,2
Oppfølging	10 894	18,3	19,4	14
Opplæring	10 571	20,4	18,5	1,9
Tilrettelagt arbeid	11 984	19,3	20,5	31,4
Tilrettelegging	189	0,2	0,4	0,5

Kilde: NAV

Vedlegg

A. Definisjoner for hvem som tilhører gruppen med nedsatt arbeidsevne og hvem som kan motta arbeidsavklaringspenger.

Personer med nedsatt arbeidsevne

Begrepet «personer med nedsatt arbeidsevne» omfatter personer som på grunn av sykdom, skade eller andre hindringer har behov for ekstra oppfølging fra NAV for å få eller beholde arbeid. Bistandsbehovet fastsettes etter en arbeidsevnevurdering og vil omfatte arbeidsrettede tilbud og annen oppfølging som medisinsk behandling, rehabilitering, sosial trening/oppfølging og tilrettelegging.

Mange blir registrert med nedsatt arbeidsevne etter å ha brukt opp retten til sykepenger, eller fordi de fortsatt trenger tid til rehabilitering eller omskolering. Andre har vært lenge arbeidsledig, men på grunn av helsemessige utfordringer vurderes de å ha ekstra behov for oppfølging for å kunne komme i jobb. Personer som mottar sykepenger eller uføretrygd regnes ikke med i statistikken over personer med nedsatt arbeidsevne, med mindre de mottar arbeidsrettet oppfølging rettet mot personer med nedsatt arbeidsevne.

Arbeidsavklaringspenger

Arbeidsavklaringspenger kan innvilges til personer som har fått arbeidsevnen nedsatt med minst femti prosent på grunn av sykdom. Det er et krav at det foreligger en gyldig diagnose i henhold til klassifiseringssystemene ICD 10 og ICPC 2. Det er også et vilkår at man enten er under aktiv behandling, deltar i et aktivt tiltak, eller at man selv etter at dette er prøvd fremdeles anses å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.

Tidligere (før 1.3.2010) mottok personer som var under medisinsk behandling rehabiliteringspenger, mens de som deltok i et arbeidsrettet tiltak mottok attføringspenger. Tidsbegrenset uførestønad kunne innvilges om man, til tross for medisinsk behandling og forsøk på attføring, ikke kunne komme i arbeid i overskuelig framtid, men at det var håp på lengre sikt. Regelverket er endret fra 1.1.2018. Endringene fører blant annet til at perioden en kan motta AAP er satt til 3 år, i tillegg til 2 år i en unntaksperiode. Periode under vurdering for uføretrygd, etter å ha blitt avklart til arbeid eller med AAP som sykepengeerstatning, vil kunne komme i tillegg til dette.

Minsteytelse AAP

Minsteytelse over 25 år: Hvis du ikke har hatt lønnsinntekt eller mottatt andre ytelser før arbeidsevnen din ble redusert med minst 50 prosent, vil du likevel kunne få AAP. Minsteytelsen er på 2 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) per år.

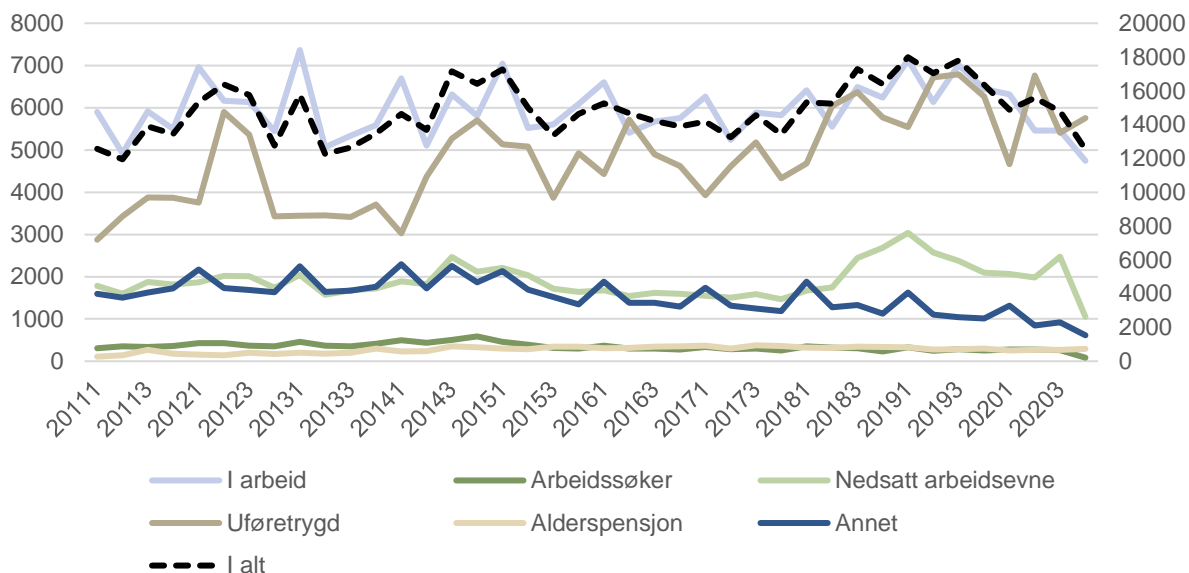
Garantert minsteytelse under 25 år: Har du ikke hatt lønnsinntekt før arbeidsevnen din ble redusert med minst 50 prosent, vil du likevel kunne få AAP. Minsteytelsen er på 2/3 av 2 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) per år.

Hvis du har hatt inntekt som gir et høyere grunnlag enn garantert minsteytelse, får du beregnet ytelsen etter inntekten din. Fra og med den dagen du fyller 25 år blir ytelsen oppjustert til 2 ganger folketrygdens grunnbeløp. Per 1. mai 2020 tilsvarer grunnbeløpet kr 101 351. Minsteytelsen vil da være henholdsvis kr 202 702 og 135 135 for dem i aldersgruppen 25 år og eldre, og dem under 25 år.

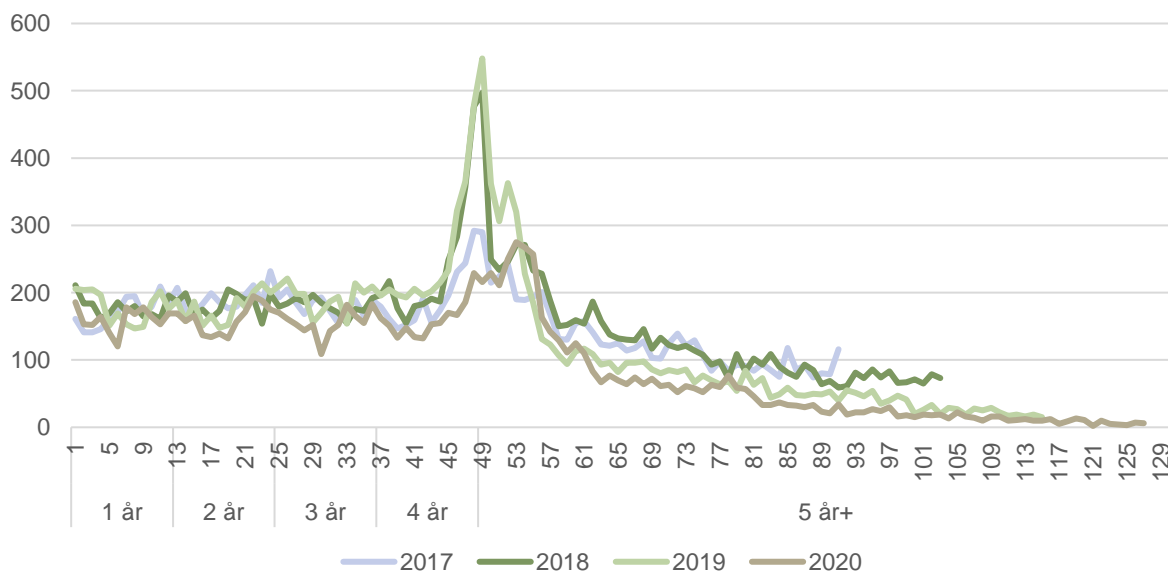
Vedlegg

A. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Antall. 1 kvartal 2011 til 4. kvartal 2020

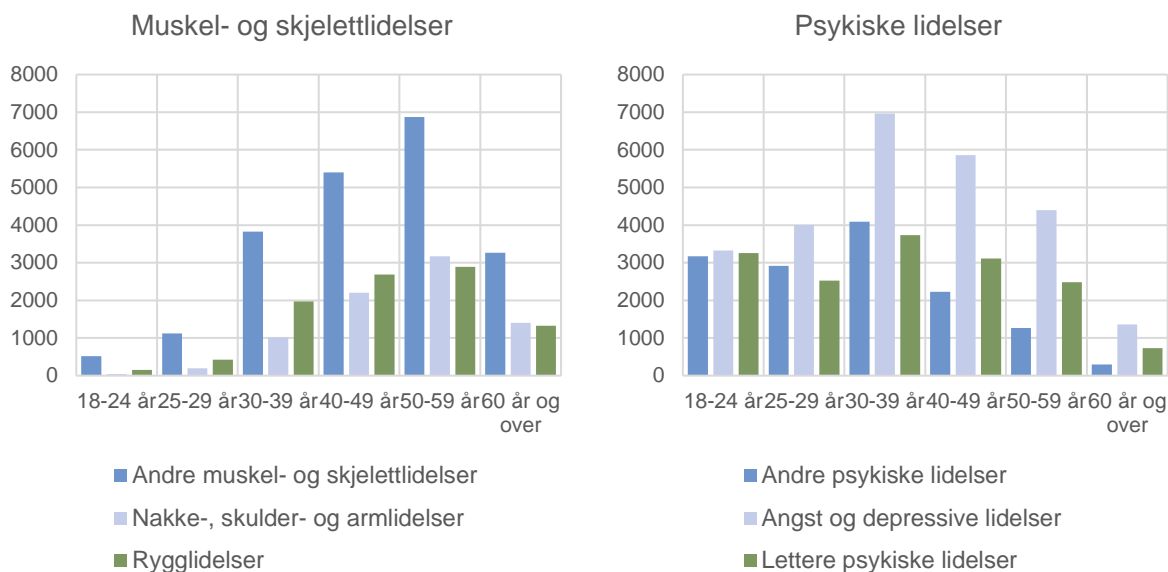
Kilde: NAV

B. Varighet ved avgang og antall personer. Måneder. 4 kvartal, 2017 til 2020.

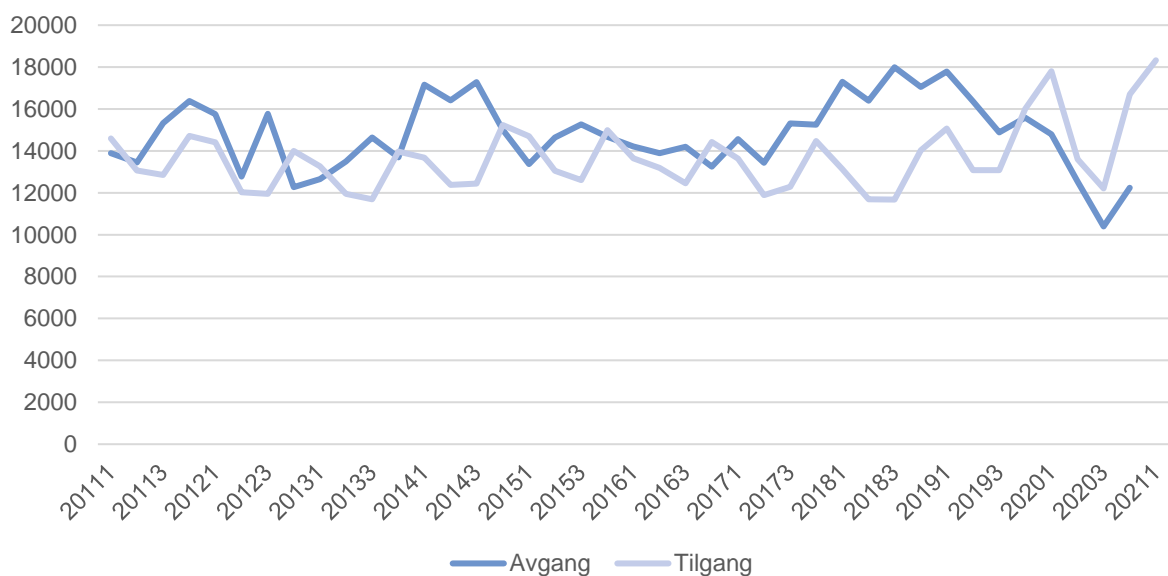
Kilde: NAV

C. Psykiske lidelser og muskel, og skjelettlidelser, undergrupper fordelt på aldersgruppe. Andel. Desember 2020.

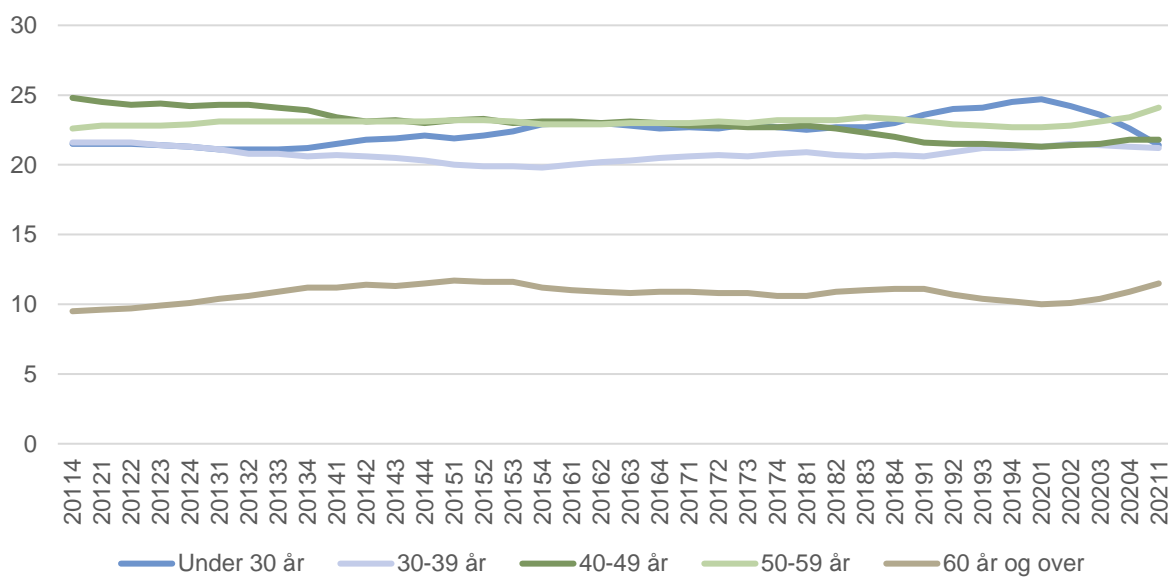
Kilde: NAV

D. Antall nye mottakere av arbeidsavklaringspenger (tilgang) og antall som ikke lenger mottar arbeidsavklaringspenger (avgang). Antall. 1. kvartal 2011 til 4. kvartal 2020

Kilde: NAV

E. Tilgangen i løpet av det siste 12 måneder målt ved utgangen av perioden, etter alder og gjennomsnitt i kvartal. Andel. 4. kvartal 2011 til 1. kvartal 2021

Kilde: NAV

Referanser

Brage, Søren, Nossen, Jon Petter, Kann Inger Cathrine og Thune, Ola. «Sykefravær med diagnose innen psykiske lidelser 2000-2011», Arbeid og velferd 3/2012, s. 24-37

Bratsberg, Bernt, Markussen, Simen, Røed, Knut, Raam, Oddbjørn, Vigtel, Trond og Eielsen, Gaute (2021). «Hvem tar støyten? Arbeidsmarkedet under Korona-krisen», Frischsenteret, SSB og NAV.

Ellingsen, Jostein (2018). «Utviklingen i uføretrygd per 30. september 2013», Statistikknotat, Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Jacobsen, Ove (2018). «AFP i privat sektor - Endringer i mottak av arbeidsavklaringspenger og uføretrygd», Arbeid og velferd 1/2018, s 35-43

Kalstø, Åshild Male Kalstø og Kann, Inger Cathrine (2018). «Færre på helse relaterte ytelser – friskere befolkning?», Arbeid og velferd 4/2018, s. 3-18

Kann, Inger Cathrine og Dokken, Therese. «Flere har avsluttet arbeidsavklaringspenger etter regelverksendringene i 2018 - De fleste til uføretrygd eller jobb», Arbeid og velferd 3/2019, s. 41-61

Kann, Inger-Cathrine, Yin, Jun, og Kristoffersen, Per (2016). «Arbeidsavklaringspenger - utviklingen i hvem som kommer inn», Arbeid og velferd nr.2)2016 s.63-76

Kann, Inger-Cathrine, Yin, Jun, og Kristoffersen, Per (2016). «Fra arbeidsavklaringspenger til arbeid», Arbeid og velferd nr.2)2016 s.77-92

Lande, Sigrid (2019). «Færre får innvilget arbeidsavklaringspenger med nytt regelverk», Arbeid og velferd 2/2019, s. 81-98

Lima, Ivar og Grønlien, Håkon (2020). «Flere mottar uføretrygd og sosialhjelp etter innstramming i AAP-regelverket», Arbeid og velferd 2/2020 s.61-79

Myhre, Andreas (2021). «Hvordan påvirker en kortere maksimal varighet på AAP overgang til arbeid og uføretrygd?», Arbeid og velferd 1/2021 s.1-18

Sundell, Therese (2018). «Utviklingen i sykefraværet, 3.kvartal 2018», Statistikknotat, Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Vidal-Gil Eugenia og Gjerde, Audun (2020). «Utviklingen på arbeidsmarkedet nr. 2-2020». Arbeid og velferd 3/2020. s. 3-25